

بررسی مهارت تشخیصی دانشجویان سال آخر رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان در زمینه بیماری‌های شایع دهان

مریم بصیرت^۱، دکتر یوسف جهان‌دیده^۲، حمیدرضا ذاکر جعفری^۳، سید جواد کیا^{۴*}، زهرا پورحبیبی^۵

تاریخ دریافت مقاله: ۹۴/۰۹/۲۹

تاریخ پذیرش: ۹۵/۰۱/۲۸

چکیده

مقدمه: در چرخه‌ی تشخیص و درمان بیماری‌های دهان، دندانپزشکان اولین و مهم‌ترین نقش را بر عهده دارند و با دقت و تیزبینی آن‌ها حتی ضایعات کوچک و بدون علامت می‌تواند تشخیص داده شود. لذا هدف از این تحقیق بررسی میزان مهارت تشخیصی دانشجویان سال آخر رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان در مورد بیماری‌های شایع دهان بود.

روش‌ها: در این مطالعه توصیفی-تحلیلی میزان مهارت تشخیصی ۵۶ نفر از دانشجویان سال آخر دانشکده‌های دندانپزشکی علوم پزشکی گیلان (رشت و پردیس بین‌الملل) در زمینه بیماری‌های شایع دهان در سال ۱۳۹۳-۱۳۹۲ بررسی شد. این پرسشنامه بین ۸ نفر از متخصصین بیماری‌های دهان، فک و صورت توزیع شد که روایی آن از طریق روایی محتوایی و پایایی آن از طریق test-retest ($F=0/80$) تایید گردید. برای تعیین دیدگاه دانشجویان نسبت به آموزش بیماری‌های دهان، ۳ سوال و در حیطه مهارت تشخیصی ۱۱ سوال مطرح و تصاویر مربوطه، به صورت اسلاید نمایش داده شد. داده‌ها از طریق آزمون آماری t -Independent test و با استفاده از نرم افزار آماری SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: از مجموع ۵۶ دانشجوی شرکت‌کننده با میانگین سنی $24/59 \pm 1/58$ ، ۲۵ نفر (۴۴/۶ درصد) مذکر و ۳۱ نفر (۵۵/۴ درصد) مونث بودند. میانگین نمره مهارت تشخیصی کل دانشجویان دندانپزشکی $0/24 \pm 0/37$ و میانگین نمره مهارت تشخیصی رشت ($0/25 \pm 0/44$) و پردیس بین‌الملل ($0/19 \pm 0/28$) بود. همچنین یافته‌ها نشان داد که اختلاف معنی‌داری بین نمرات مهارت تشخیصی دانشجویان رشت و پردیس بین‌الملل وجود دارد ($P=0/011$). نتایج نشان داد که اختلاف معنی‌داری بین جنسیت و نمره مهارت تشخیصی دانشجویان وجود ندارد اما نمره مهارت تشخیصی دانشجویان دختر رشت ($0/23 \pm 0/23$) از پسران ($0/15 \pm 0/23$) و در پردیس بین‌الملل پسر ($0/20 \pm 0/29$) از دختر ($0/15 \pm 0/23$) بیشتر بود. یافته‌ها بیانگر وجود اختلاف معنی‌داری بین محل تحصیل دانشجویان و نمره کسب شده از مباحث ضایعات زخمی ($P=0/049$)، آگزوفیتیک ($P=0/050$) بود.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که مهارت تشخیصی دانشجویان دندانپزشکی گیلان در مورد بیماری‌های شایع دهان ضعیف می‌باشد، لذا بکارگیری تکنیک‌های نوین آموزشی و تعامل بیشتر اساتید دانشکده‌های دندانپزشکی و پزشکی در جهت دستیابی به اهداف آموزشی بالاتر توصیه می‌شود.

کلید واژه‌ها: بیماری دهان، تشخیص، ادغام، دانشجویان دندانپزشکی

مقدمه

وسیع می‌باشد و ضایعات این نواحی شباهت بسیار زیادی به یکدیگر دارند که این تشابه تشخیص آن‌ها را از یکدیگر پیچیده و مشکل می‌سازد (۱-۳). در کوریکولوم جدید، واحد تئوری دندانپزشکی تشخیصی اضافه شده است که ادغام در دروس بیماری‌های دهان، پاتولوژی دهان، جراحی و برخی از رشته‌های پزشکی انجام شده است و حتی در سال‌های بالاتر در برنامه پیشنهادی وزارت بهداشت، در واحد عملی دانشجویان در بیمارستان هم آموزش می‌بینند.

ضایعات دهان به طور کلی به صورت ضایعات سفید و قرمز، پیگمانته، آگزوفیتیک، زخم‌ها و بدخیمی طبقه‌بندی شده‌اند (۳). شباهت ضایعات دهان به یکدیگر و دشواری تمایز آن‌ها، نیاز به آموزش کادر درمانی را نشان می‌دهد. لکوپلاکیا و اریتروپلاکیا به دلیل ماهیت پیش سرطانی از جمله مهم‌ترین ضایعات سفید و قرمز هستند که تشخیص زود هنگام آن‌ها اهمیت بسیاری دارد. به دلیل ظاهر بی‌آزار، فقدان درد، تورم و

رشته بیماری‌های دهان، فک و صورت به عنوان یک رابط بین دندانپزشکی و پزشکی عمل می‌نماید که چگونگی ایجاد، تشخیص، پیشگیری و درمان بیماری‌های دهان، فک، صورت و دندان را مورد بررسی قرار می‌دهد. اساس درمان‌های امروزی بر مبنای تشخیص استوار می‌باشد، با تشخیص صحیح می‌توان از درمان‌های نادرست و غیرضروری جلوگیری نمود. طیف بیماری‌هایی که ناحیه دهان، فک و صورت را درگیر می‌کند،

* نویسنده مسئول: سید جواد کیا، گروه بیماری‌های دهان، فک و صورت دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران. djavadkia@gums.ac.ir
مریم بصیرت، گروه بیماری‌های دهان، فک و صورت دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.
یوسف جهان‌دیده، گروه پروتزه‌های دهان، فک و صورت دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.
حمیدرضا ذاکر جعفری، گروه پروتزه‌های دهان، فک و صورت دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.
زهرا پورحبیبی کارشناس ارشد آمار زیستی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، رشت، ایران.

بصیرت شبستری و همکاران آگاهی و مهارت تشخیصی اینترن-های پزشکی در مورد ساختارهای نرمال دهان ضعیف بود (۱۳). عدم تشخیص و درمان مناسب بعضی از ضایعات دهان، فک و صورت می‌تواند منجر به ناتوانی جدی و حتی مرگ بیمار شود (۱، ۳). در مطالعه‌ی سرآبادانی و همکاران دانش و مهارت تشخیصی دندانپزشکان استان خراسان رضوی در ارتباط با بیماری‌های شایع دهان متوسط (۴۸ درصد) بود (۱۴). در مطالعه شورایی و همکاران اینترن‌های پزشکی عملکرد مطلوبی در درمان بیماران با مشکلات مخاطی نشان ندادند (۱۲).

امروزه در کشورهای توسعه یافته اولین مرحله در تشخیص و درمان بیماری‌های دهان ارجاع به متخصصین رشته بیماری‌های دهان است تا از این طریق هم در زمان و هم در هزینه بیماران صرفه‌جویی به عمل آید و نتیجه مطلوب‌تری حاصل شود (۶). متأسفانه در نتایج مطالعات انجام شده در کشور ایران مشاهده می‌شود که مردم و حتی در مواردی، پزشکان عمومی و متخصصین شاخه پزشکی با رشته بیماری‌های دهان، فک و صورت آشنایی ندارند و حتی بعضی از متخصصین دندانپزشکی بیماران را در موقع مناسب به متخصصین بیماری‌های دهان، فک و صورت ارجاع نمی‌دهند (۲، ۱۵). بنابراین ضروری است که در این زمینه اطلاع‌رسانی مناسب صورت گیرد.

با توجه به محدودیت تعداد متخصصین بیماری‌های دهان، فک و صورت و نیز توزیع غیریکسان آن‌ها در مناطق مختلف کشور و همچنین عدم آگاهی برخی از بیماران از وجود این رشته تخصصی، در بسیاری از موارد در صورت بروز ضایعات دهانی مراجعه به دندانپزشک عمومی صورت می‌گیرد، همچنین ممکن است خود دندانپزشک حین معاینه یا درمان مشکلات دندان‌های بیمار به طور اتفاقی متوجه ضایعه‌ای بدون علامت (از جمله یک بدخیمی) در دهان شود که تشخیص زودهنگام قطعاً می‌تواند نقش قابل توجهی در درمان ضایعه داشته باشد (۲)، بنابراین هدف از انجام این مطالعه تعیین مهارت تشخیصی دانشجویان سال آخر دانشکده‌های دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان در زمینه بیماری‌های شایع دهان بود.

روش‌ها

این پژوهش از نوع مطالعات توصیفی-تحلیلی بود. از ۷۱ دانشجوی سال آخر رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی (رشت-پردیس بین‌الملل) ۵۶ نفر در این مطالعه شرکت

خونریزی ممکن است سال‌ها در دهان فرد وجود داشته باشند و تشخیص آن‌ها تا زمانی که به کارسینوم سلول‌های سنگفرشی تبدیل شود مورد غفلت واقع شود (۳-۶). در مطالعه جمشیدی و همکاران آگاهی دانشجویان دندانپزشکی و دندانپزشکان در مورد کارسینوم سلول‌های سنگفرشی دهان ناکافی گزارش شده است (۷). برطبق مطالعه زارعی و همکاران دانش و مهارت دندانپزشکان در مورد سرطان دهان ناکافی بوده است (۸) ضایعات پیگمانته در محیط دهان دارای پراکندگی متفاوتی هستند. محل، تعداد، اندازه و شکل ضایعه به تشخیص نوع ضایعه پیگمانته کمک می‌نماید (۳، ۹، ۱۰). ملانوما که به عنوان شاخص ضایعات پیگمانته بدخیم در نظر گرفته می‌شود در مراحل اولیه ممکن است کاملاً شبیه یک ماکول بی‌آزار ملانوتیک دیده شود (۳) در مورد ضایعات اگزوفیتیک توجه به وجود عامل تحریک و سیر رشدی و علائم بالینی ضایعه به تشخیص آن کمک می‌کند (۳، ۱۰).

بسیاری از بیماری‌های زخمی یا وزیکولوبولوز در دهان، برخلاف پوست نمای غیراختصاصی پیدا کنند و نمای بالینی مشابهی دارند (۳). متأسفانه تعبیر رایج پزشکان و گاهی دندانپزشکان از اغلب زخم‌های دهان، آفت است (۲، ۳، ۶). تشخیص این نوع زخم‌ها از زخم هرپس و یا انواع دیگر زخم‌های شایع دهان حائز اهمیت می‌باشد. برای تشخیص صحیح ضایعات، علاوه بر تاریخچه دقیق، یک مرور کامل بر سیستم‌های بدن بایستی برای هر بیمار صورت پذیرد (۳). اگرچه عمده دردهایی که در حیطه کار دندانپزشکی وجود دارد، منشأ دندان‌دانی دارند اما دندانپزشک باید دردهای مزمن غیردندان‌دانی دهانی-صورتی و وضعیت‌هایی چون ناراحتی‌های مفصل تمپورومندیولار، نورالژی تری ژمینال و سندرم سوزش دهان را بشناسد، چون نحوه درمان و کنترل این دردها کاملاً متفاوت است و حتی ممکن است با دردهای دندان‌دانی اشتباه گرفته شوند و درمان‌های نادرست را موجب شوند (۱۱).

آشنایی دقیق با ساختارهای آناتومیک دهان و تغییرات آن‌ها نیز برای تشخیص صحیح ضروری می‌باشد، زیرا گاهی اوقات بیماران به اشتباه برای درمان ساختارهای آناتومیک نرمال به پزشک یا دندانپزشک مراجعه می‌نمایند که صرفاً آگاه نمودن ایشان از طبیعی بودن این ساختارها و دادن اطمینان خاطر به آن‌ها می‌تواند، سبب برطرف شدن نگرانی بیمار در بسیاری از موارد شده و از انجام روش‌های کمک تشخیصی غیرضروری نظیر رادیوگرافی، بیوپسی که هزینه و عوارضی را به بیمار تحمیل می‌کند جلوگیری به عمل آورد (۲، ۳، ۱۲). در مطالعه

نمره زیر ۰/۵ ضعیف، بین ۰/۵-۰/۷ متوسط و بین ۰/۷-۱۰/۷۰ بالا ارزیابی شد. همچنین برای تفسیر درصد پاسخگویی به سوالات، کمتر از ۰/۵۰ ضعیف، ۰/۵۰-۰/۷۰ متوسط و ۰/۷۰ به بالا خوب تلقی گردید (۱۳). داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین و انحراف معیار) و آزمون Independent t-test برای مقایسه میانگین مهارت تشخیصی دانشجویان بر حسب دانشکده محل تحصیل و جنسیت با سطح معنی‌داری $P \leq 0/05$ از طریق نرم‌افزار آماری SPSS.Ver.21 تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها

از مجموع ۵۶ دانشجوی شرکت‌کننده با میانگین سنی $24/59 \pm 1/58$ ، ۲۵ نفر (۴۴/۶ درصد) مذکر و ۳۱ نفر (۵۵/۴ درصد) مونث بودند. میانگین نمره مهارت تشخیصی کل دانشجویان دندانپزشکی $0/24 \pm 0/37$ و میانگین نمره مهارت تشخیصی دانشجویان رشت ($0/25 \pm 0/44$) و پردیس بین الملل ($0/19 \pm 0/28$) بود.

در بررسی نظرات دانشجویان در زمینه آموزش بیماری‌های دهان ۶۱/۳ درصد از دانشجویان دندانپزشکی رشت و ۷۲ درصد از پردیس بین الملل اعتقاد داشتند که شناخت ضایعات مخاط دهان برای دندانپزشکان اهمیت زیادی دارد. جدول شماره یک، درصد نظرات دانشجویان رشته دندانپزشکی دانشگاه را در زمینه بیماری‌های شایع دهان نشان می‌دهد.

نمودند. معیار ورود به مطالعه دانشجویی سال آخر و گذراندن واحد تشخیص ۳ نظری و عملی و معیار خروج از مطالعه عدم تکمیل پرسشنامه‌ها توسط دانشجو و همچنین دانشجویان دوره تکمیلی در دانشکده‌ها بود. طی نشست به کلیه دانشجویان هدف مطالعه و محرمانه بودن مشخصات دانشجویان اعلام و رضایت‌نامه از آنان اخذ گردید.

ابزار اندازه‌گیری این مطالعه برگرفته از پرسشنامه سرآبادانی بود (۱۴). این پرسشنامه شامل سه قسمت مشخصات دموگرافیک، سوالات نظرسنجی و همچنین پرسشنامه مهارت سنجی تصویری بود. از مجموع مباحث، صرفاً مبحث بیماری‌های نورولوژیک به صورت تصویر ارائه نشد. برای تعیین نظرسنجی از ۳ سوال و برای مهارت سنجی از ۱۱ سوال استفاده شد. روایی پرسشنامه از طریق روایی محتوایی (شاخص‌های $CVI=0/8$, $CVR=0/86$) و پایایی آن از روش test-retest ($r=0/80$) تایید گردید.

در حیطه نظرات دانشجو نسبت به آموزش بیماری‌های دهان، ۳ سوال (سوال ۱-۳) و در حیطه مهارت تشخیصی ۱۱ سوال (سوال ۴-۱۴) مطرح شد که در صورت تشخیص صحیح ۱ امتیاز، تشخیص نادرست و یا عدم پاسخ صفر امتیاز لحاظ گردید، برای هر فرد مجموع امتیازات سؤال‌های مهارت تشخیصی به تفکیک جمع و تقسیم بر تعداد سؤال‌های مربوطه گردید. سپس با استفاده از میانگین به دست آمده به سه گروه، «ضعیف»، «متوسط» و «بالا» طبقه بندی شدند. برای تفسیر نمرات بدست آمده در حیطه مهارت تشخیصی

جدول ۱: توزیع فراوانی نظرات دانشجویان سال آخر رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان در زمینه بیماری‌های شایع دهان

عنوان سوال	محل آموزش	کم تعداد(درصد)	متوسط تعداد(درصد)	زیاد تعداد(درصد)	کل
به نظر شما اهمیت شناخت ضایعات مخاط دهان در مقایسه با سایر آموخته‌های دوره دندانپزشکی عمومی چقدر است؟	رشت	۱(۳/۲)	۱۱(۳۵/۵)	۱۹(۶۱/۳)	۳۱(۱۰۰)
	پردیس بین‌الملل	۰(۰)	۷(۲۸)	۱۸(۷۲)	۲۵(۱۰۰)
دانش شما در مورد بیماری‌های دهان به نظر خودتان چقدر است؟	رشت	۱۱(۳۵/۵)	۲۰(۶۴/۵)	۰(۰)	۳۱(۱۰۰)
	پردیس بین‌الملل	۶(۲۴)	۱۵(۶۰)	۱(۴)	۲۵(۱۰۰)
تمایل شما برای شرکت در یک کلاس درس تکمیلی مربوط به بیماری‌های دهان چقدر است؟	رشت	۷(۲۲/۵)	۰(۰)	۲۴(۷۷/۴)	۳۱(۱۰۰)
	پردیس بین‌الملل	۳(۱۲)	۱(۱۴)	۲۱(۸۴)	۲۵(۱۰۰)

بین محل تحصیل دانشجویان و نمره کسب شده از مباحث ضایعات زخمی ($p=0/049$)، اگزوفیتیک ($P=0/050$) بود. اما درصد پاسخ‌های صحیح دانشجویان رشت در مباحث ضایعات سفید و قرمز، بدخیمی، پیگمانته، زخمی، اگزوفیتیک، بیماری نورولوژیک بیشتر از دانشجویان پردیس بین‌الملل بود (جدول ۲).

همچنین یافته‌ها نشان داد که اختلاف معنی‌داری بین نمرات مهارت تشخیصی دانشجویان رشت و پردیس بین‌الملل وجود دارد ($p=0/011$). نتایج نشان داد که اختلاف معنی‌داری بین جنسیت و نمره مهارت تشخیصی دانشجویان وجود ندارد اما نمره مهارت تشخیصی دانشجویان دختر رشت ($0/47 \pm 0/23$) از پسر آن ($0/23 \pm 0/15$) و در پردیس بین‌الملل پسر ($0/29 \pm 0/20$) از دختر ($0/23 \pm 0/15$) بیشتر بود. یافته‌ها بیانگر وجود اختلاف معنی‌داری

جدول ۲- مقایسه درصد پاسخ سوالات مهارت تشخیصی براساس طبقه‌بندی نوع ضایعات در دانشجویان رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان (رشت و پردیس بین‌الملل)

p-value	تعداد (درصد)	نادرست		دانشکده	ضایعه
		تعداد (درصد)	درست		
۰/۴۰	(۱۰۰)۳۱	(۳۸/۷)۱۲	(۶۱/۳)۱۹	رشت	بدخیمی
	(۱۰۰)۲۵	(۲۸)۷	(۷۲)۱۸	پردیس بین‌الملل	
	(۱۰۰)۵۶	(۳۷/۵)۱۹	(۷۲/۵)۳۷	کل	
۰/۰۴۹	(۱۰۰)۳۱	(۲۹)۹	(۷۱)۲۲	رشت	زخمی
	(۱۰۰)۲۵	(۸)۲	(۹۲)۲۳	پردیس بین‌الملل	
	(۱۰۰)۵۶	(۱۶/۱)۱۱	(۸۳/۹)۴۵	کل	
۰/۰۸۵	(۱۰۰)۳۱	(۷۴/۲)۲۳	(۲۵/۸)۸	رشت	ضایعات سفید و قرمز
	(۱۰۰)۲۵	(۵۲)۱۳	(۴۸)۱۲	پردیس بین‌الملل	
	(۱۰۰)۵۶	(۶۲/۳)۳۶	(۳۵/۷)۲۰	کل	
۰/۱۰۰	(۱۰۰)۳۱	(۴۵/۲)۱۴	(۵۴/۸)۱۷	رشت	پیگمانته
	(۱۰۰)۲۵	(۲۴)۶	(۷۶)۱۹	پردیس بین‌الملل	
	(۱۰۰)۵۶	(۳۵/۷)۲۰	(۶۲/۳)۳۶	کل	
۰/۹۶۸	(۱۰۰)۳۱	(۳۵/۵)۱۱	(۶۴/۵)۲۰	رشت	نورولوژیک
	(۱۰۰)۲۵	(۳۶)۹	(۶۴)۱۶	پردیس بین‌الملل	
	(۱۰۰)۵۶	(۳۵/۷)۲۰	(۶۲/۳)۳۶	کل	
۰/۰۵۰	(۱۰۰)۳۱	(۴۱/۹)۱۳	(۵۸/۱)۱۸	رشت	اگزوفیتیک
	(۱۰۰)۲۵	(۲۰)۵	(۸۰)۲۰	پردیس بین‌الملل	
	(۱۰۰)۵۶	(۱۰۰)۳۶	(۱۰۰)۲۰	کل	

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه با هدف بررسی میزان مهارت تشخیصی دانشجویان سال آخر رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان در زمینه بیماری‌های شایع دهان انجام گرفت. نتایج مطالعه حاضر حاکی از وجود ضعف مهارت تشخیصی در دانشجویان رشته دندانپزشکی بود. این نتایج با یافته سرآبادانی و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی مشهد همخوانی دارد (۱۴). نتایج مطالعات شوربابی و بصیرت شیبستری نیز حاکی از ضعف مهارت تشخیصی دانشجویان بود (۱۲، ۱۳).

مطالعات متعددی نیز نشان دادند که آگاهی دانشجویان دندانپزشکی در مورد بیماری هپاتیت (۱۶، ۱۷)، اصول کنترل عفونت (۱۸، ۱۹)، تجویز داروها در دندانپزشکی (۲۰)، تدابیر دندانپزشکی در بیماری‌های سیستمیک (۲۱-۲۳) و دندانپزشکی مبتنی بر شواهد (۲۴) نیز از حد مطلوب پایین‌تر بودند. می‌توان یکی از دلایل ضعف مهارت تشخیصی دانشجویان را، کوریکولوم قبلی دانشجویان دندانپزشکی دانست که در آن واحد دندانپزشکی بیمارستانی تعریف نشده بود. علاوه بر آن عدم آگاهی بیماران، پزشکان عمومی و حتی

متخصصین با رشته بیماری‌های دهان، فک و صورت می‌تواند دخیل باشد.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که متوسط نمرات مهارت تشخیصی دانشجویان دانشکده دندانپزشکی رشت از دانشجویان پردیس بین‌الملل بالاتر است. شاید دلیل این مسئله را تفاوت در تعداد روزهای آموزش عملی و تعداد بیماران مراجعه‌کننده به دانشکده‌ها، عدم آگاهی بیماران و پزشکان عمومی و متخصصین از رشته بیماری‌های دهان، فک و صورت و همچنین عدم ارجاع بیمار از کلینیک تخصصی ویژه دانشکده به‌خاطر بعد مسافت به شیفت صبح برای آموزش بهتر دانشجویان و رزیدنت‌ها دانست.

نتایج مطالعه حاضر بیانگر اهمیت شناخت ضایعات مخاط دهان بوده و همچنین دانشجویان دانش خود را در مورد آن متوسط ارزیابی نمودند. این مسئله می‌تواند ناشی از پیچیدگی امر تشخیص ضایعات دهانی باشد. لذا ضرورت و تاکید بیشتر آموزش بیماری‌های شایع مخاط دهان احساس می‌شود. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که دانشجویان تمایل دارند یک کلاس تکمیلی در مورد بیماری‌های رایج دهان در برنامه کلاسی خود داشته باشند. لذا این امر را می‌توان ناشی از

پزشکی گیلان در مورد بیماری‌های شایع دهان ضعیف بود. ولی مهارت تشخیصی دانشجویان دانشکده دندانپزشکی رشت در تشخیص کلیه ضایعات به مراتب بهتر از پردیس بین‌الملل بود.

با توجه به اهمیت تشخیص ضایعات دهانی توصیه می‌گردد مدرسین در آموزش دانشجویان قبل از معاینه دندان‌ها به معاینه صحیح و دقیق مخاط و بافت نرم داخل دهان تاکید نمایند. با توجه به نتایج مطالعه حاضر پیشنهاد می‌شود اساتید از تکنیک‌های نوین آموزشی، برنامه‌ریزی و اجرای صحیح برنامه‌های آموزشی ادغام یافته در جهت دستیابی به اهداف آموزشی بالاتر (کاربردی و مهارت‌های حل مساله) استفاده نمایند.

امید است که با این تدابیر، در مهارت تشخیصی دانشجویان پیشرفت‌های چشمگیر حاصل شود. از آنجایی که این مطالعه فقط در استان گیلان در بین دو دانشکده دندانپزشکی رشت و پردیس بین‌الملل انجام شده است نتایج قابل تعمیم به کل کشور نیست بنابراین جا دارد مطالعات مشابهی با حجم نمونه بیشتر در چندین نقطه از سطح کشور انجام شود تا بتواند آمار دقیق‌تر و قابل تأمل‌تری به دست آید و راهکارهای لازم را در جهت بهبود آن ارائه نمود.

قدردانی

نویسندگان این مقاله از اساتید و دانشجویانی که ما را در این مطالعه یاری نمودند و همچنین خانم‌ها نیکا و نیکتا جعفری سپاسگزاری می‌نمایند.

صرف آموزش تئوری و عدم ارجاع کافی بیماران به دانشکده دانست.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که در کل دانشجویان دانشکده دندانپزشکی رشت نمرات بهتری در زمینه تشخیص ضایعات نسبت به دانشجویان پردیس بین‌الملل داشتند. لذا این نتایج لزوم تمرکز بیشتر برنامه‌های آموزشی در این دانشکده‌ها بر آموزش نحوه تشخیص ضایعات یا تغییر شیوه آموزش را آشکار می‌کند.

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که دانش دانشجویان در مورد ضایعات زخمی ضعیف می‌باشد. مطالعه Kojiro نیز موید وجود مشکلات تشخیصی دندانپزشکان در مورد ضایعات زخمی با اندازه کوچک و مراحل اولیه سرطان دهانی بود که با نتایج مطالعه حاضر همخوانی دارد (۲۵).

نتایج مطالعه حاضر حاکی از ضعف دانش دانشجویان در زمینه ضایعات نورولوژیک بود که این امر می‌تواند به دلیل آشنایی ناکافی دانشجویان با دردهای ارجاعی نظیر دردهای مزمن غیر دندان‌ها، دهانی- صورتی، ناراحتی‌های مفصل تمپورومندیبولار، نورالژی‌تری‌ژمینال و سندرم سوزش دهان باشد و همچنین یافته‌ها نشان داد که آگاهی دانشجویان در مورد ضایعات بدخیمی ضعیف است که این یافته با نتایج مطالعه سرآبادانی، ثقفی و جمشیدی همخوانی دارد (۲۶، ۱۴، ۷).

در مورد ضایعات اگزوفیتیک بین مهارت تشخیصی دانشجویان رشت و پردیس بین‌الملل تفاوت آماری معنی‌داری وجود داشت که نیاز به برنامه‌ریزی درسی مناسب احساس می‌شود. با توجه به یافته‌های این مطالعه می‌توان نتیجه گرفت که مهارت تشخیصی دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه علوم

References

1. Sollecito TP, Rogers H, Prescott-Clements L, Felix DH, Kerr AR, Wray D, et al. Oral medicine: defining an emerging specialty in the United States. *Journal of dental education* 2013;77 (4): 392-4.
2. Pakfetrat A, Hoseinpour Jajarm H, Basirat M, Javadzade Bolouri A, Delavararian Z, Shakeri MT. Evaluation of the Diagnostic Accuracy of Oral and Maxillofacial Lesions in Referred Patients to Oral Medicine Department of Mashhad Dental School and the Educational Implications. *Future of Medical Education Journal* 2015;5 (1): 52-7.
3. Burket LW, Greenberg MS, Glick M, Ship JA. *Burket's oral medicine: 12th ed. USA PMPH; 2015.*
4. Liu W, Wang YF, Zhou HW, Shi P, Zhou ZT, Tang GY. Malignant transformation of oral leukoplakia: a retrospective cohort study of 218 Chinese patients. *BMC cancer* 2010;10 (1): 685.
5. Villa A, Villa C, Abati S. Oral cancer and oral erythroplakia: an update and implication for clinicians. *Australian dental journal* 2011;56 (3): 253-6.

6. Sardella A, Demarosi F, Lodi G, Canegallo L, Rimondini L, Carrassi A. Accuracy of referrals to a specialist oral medicine unit by general medical and dental practitioners and the educational implications. *Journal of dental education* 2007;71 (4): 487-91.
7. Jamshidi Sh, Zargaran M, Moghimbeigi A, Mostafa Delkhah M, Baghaei F. [A Comparison between the Knowledge of Dental Students and General Dentists about Oral Squamous Cell Carcinoma (Hamadan-Iran)]. *J Mash Dent Sch* 2012; 36 (1): 23-36. [Persian]
8. Zarei M, Navabi N. [Evaluation of knowledge and diagnostic skills of dentists participating in the fortieth congress of the International Association of Iranian dentists in oral cancer]. *Strides in Development of Medical Education* 2005; 1(2): 104 - 112. [Persian]
9. Meleti M, Vescovi P, Mooi WJ, van der Waal I. Pigmented lesions of the oral mucosa and perioral tissues: a flow-chart for the diagnosis and some recommendations for the management. *Oral Surgery, Oral Medicine, Oral Pathology, Oral Radiology, and Endodontology* 2008;105 (5): 606-16.
10. Regezi JA, Sciubba JJ, Jordan RC. *Oral pathology: clinical pathologic correlations*. 6th ed. Elsevier Health Sciences; 2012.
11. Zakrzewska J. Diagnosis and management of non-dental orofacial pain. *Dental update* 2007;34 (3):134-6, 8-9.
12. Shooryabi M, Razawi Satvati S, Mansoori B, Nemati Zive A, Haghnegahdar S, Robati M. Medical students' clinical skill rate in diagnosis of oral mucosal disease at Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences. *J Res Dent Sci* 2013; 10 (3) :205-210. [Persian]
13. Bassir Shabestari S, Shirinbak I, Shervin Badv R. [Evaluation of the Knowledge and Diagnostic skills of the Zanzan University of Medical Sciences Interns in the the field of Oral Medicine]. *Journal of Medical Education Development* 2014;7 (13): 9-15. [Persian]
14. Sarabadani J, Pakfetrat A, Delavarian Z, EbrahimiNik Z, Nejat A, KamelBoron A Knowledge and Diagnostic Skill of General Dentist in Khorasan Razavi Province Common (Iran) toward Oral Diseases 2009-10. *J Mash Dent Sch* 2012; 36 (2): 113-20. [Persian]
15. Hashemipour MS, Mansouri M. [Investigation of cases and referral patterns of patients to dental specialists by general dentists in 2011 in Kerman, Iran]. *Journal of Isfahan Dental School* 2012; 8 (5): 433- 443. [Persian]
16. Moradi Golrokhi M, Haghshenas M. [Evaluation of the Awareness about Hepatitis B among Dental Students of Mazandaran University of Medical Evaluation of the Awareness about Hepatitis B among Dental Students of Mazandaran University of Medical]. *tjpm* 2015; 1 (1) :45-51. [Persian]
17. Rabiee M, Kazennezhad E. Knowledge and Attitude of General Dentists Regarding HIV and Hepatitis Infections in Rasht . *Research in Medical Education* 2012; 4 (1) : 58-67. [Persian]
18. Ajami B , Ebrahim M, Seddighi Z. [Evaluation of Awareness and Behavior of Dental Students of Mashhad Dental School on Infection Control]. *J Mash Dent Sch* 2009; 33(1): 53-62. [Persian]
19. Eghbal MJ , Asna - Ashari , Hosseini MR. [Knowledge, Attitudes, and Professional Behaviors of Dental students in Endodontics department of Shahid Beheshti Dental School Concerning Infection control principles]. *Dent J* 2004; 22(3):369-377. [Persian]
20. Bazazzadeh M, Ahadian H, Malek-Mohammad M. [Evaluating Dental Students' Knowledge on the Appropriate Prescription of Antibiotic Prophylaxis to Prevent Infective Endocarditis in Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in Yazd, 2013-2014]. *Yazd Journal of Dental*

- Research- The Journal of Faculty of Dentistry Shahid Sadoughi University of Medical Sciences 2014; 3 (2):225-37.[Persian]
21. Khozaimeh F, Salehi M, Tavangar A, Abolhasani H. Analysis of awareness and performance of senior dental students of Isfahan universities regarding essential policies about cardiovascular diseases. Journal of Isfahan Dental School 2011; 6 (6): 536-545.[Persian]
 22. Mossanan P, Pakfetrat A, Amirchaghmaghi M, Neamatollah F. [Evaluation of Awareness of General Dentists and Dental Specialists about Dental Management of Pregnant and Diabetic Patients]. J Mash Dent Sch 2013; 36(4): 317-26.[Persian]
 23. Basir Shabestari S, Bakhshi M, Shirinbak I, Mahmoud K. [Knowledge and performance among dentists regarding coagulation tests in patients with hereditary bleeding disorders and patients on anticoagulant therapy]. Scientific Journal of Iran Blood Transfus Organ. 2012; 8 (4) :286-292. [Persian]
 24. Khami M, Jafari A, Mohtashamrad Z, Yazdani R, Moscowchi A, Akhgari E et al. [Awareness, knowledge and attitude of dental students of Tehran and Shahid Beheshti Universities of Medical Sciences about evidence-based dentistry]. The Journal of Islamic Dental Association of IRAN (JIDA) 2012; 24 (3): 251-258.[Persian]
 25. Onizawa K, Nishihara K, Yamagata K, Yusa H, Yanagawa T, Yoshida H. Factors associated with diagnostic delay of oral squamous cell carcinoma. Oral Oncology 2003;39 (8):781-8.
 26. Saghafi Sh, Mahmoodabadi RZ, Salehinejad J, Falaki F, Shahab Farrokhizad. [Evaluation of General Dentists Knowledge about Oral Cancer in Mashhad-Iran in 2008]. j mash Dent 2009.33(7):107-14. [Persian]
 27. López-Jornet P, Camacho-Alonso F, Martínez-Beneyto Y, Seoane-Leston J. Influence of years of professional experience in relation to the diagnostic skill of general dental practitioners (GDPs) in identifying oral cancer and precancerous lesions. International dental journal 2008;58 (3):127-33.
 28. Uti OG, Fashina A. Oral cancer education in dental schools: knowledge and experience of Nigerian undergraduate students. Journal of dental education 2006;70 (6): 676-80.

Evaluation of Diagnostic skill of senior dental students of Guilan university of medical sciences about common oral diseases in 2014-2015

Basirat M¹, Jahandideh Y², Zaker-Jafari H³, Kia SJ^{4*}, Pourhabibi Z⁵

Received:2015/12/20

Accepted: 2046/4/16

Abstract

Introduction: Dentists have the first and the most important role in the process of diagnosis and treatment of oral and dental diseases. The small and asymptomatic lesion can be recognized by their attention and vigilance. Therefore; the aim of this study is to evaluate the diagnostic skills of senior dental students of Guilan University of Medical Sciences about common oral diseases.

Methods: In this cross-sectional study the diagnostic skills of 56 senior dental students of Guilan University of Medical Sciences about common oral diseases were evaluated in 2014-2015. The total number of rasht and international branch of Guilan dental students were 71. The data were collected by using Sarabadani's pictorial questionnaire that its validity and reliability were confirmed by 8 oral medicine specialists through the content (CVR= 0.86) and Test - retest (CVI=80%) respectively. This questionnaire had been distributed between 8 oral medicine specialists. This questionnaire was consisted of three questions about opinion assessment and eleven questions about skill evaluation also, powerpoints were used for image presentation. The data were analyzed by using SPSS software and t- independent test.

Results: of 56 students with average age of (24.59±1.58) participated in this study, 25 students (44.6%) were male and 31 (55.4%) were female. The average score of diagnostic skills of senior dental students of Guilan University of Medical Sciences was 0.37±0.24. The average score of diagnostic skills of senior dental students of Rasht dental faculty (0.44±0.25) was significantly higher than the average score of diagnostic skills of senior dental students of international branch of Guilan dental faculty (0.28±0.19) (p=0.11). In Rasht dental school, the score of diagnostic skills of female students (0.47±0.23) was higher than male dental students (2.09±0.60) (P=0.267) and in international branch of Guilan dental school, the score of diagnostic skills of male students (0.29±0.20) was higher than female dental students (0.23±0.15), (p=0.552). However in both faculties there was not any significant difference between students' diagnostic skills and their genders.

The findings show significant difference between location of study and acquired scores about ulcerative (p=0.049) and exophytic (p=0.050) lesions.

Conclusion: Diagnostic skills of dental students of Guilan about common oral diseases was weak, therefore it is recommended to adopt new educational techniques and greater interaction between medical and dental staff for achieving higher educational skills.

Keywords: Mouth Disease, Diagnosis, Integration, Dental Student

Corresponding Author: Kia SJ, Department of Oral and maxillofacial medicine. Dental faculty. Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran. djavadkia@gums.ac.ir.

Basirat M, Department of Oral and maxillofacial medicine, Dental faculty, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran.

Jahandideh Y, Department of prosthodontics, Dental faculty, Guilan University of Medical, Rasht, Iran.

Zaker-Jafari H, Department of prosthodontics, Dental faculty, Guilan University of Medical, Rasht, Iran.

Pourhabibi Z, Dental faculty, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran.